

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

թիւ 11.

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՑՈՒՄ 1870 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԳ

21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1870

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Թ. ՄԻԻԷԷՆՏԻՍԵԱՆ

— 1870 —

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1870 ԱՄԻՆ

Ն Ի Ս Տ Ժ Ա .

21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1870 .

ՆՈՒՍԻՆԵԱՆ . — ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ . — Ս . ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ ԷՖ . (Փոխ ատենապետ)

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

- 1° Վաւերացում նորընտիր Երեսփոխանաց :
- 2° Գաւառաց կողմէն Հանրագիր :
- 3° Վերաքննութիւն Սահմ . — Գլուխ թաղական մատակարարութեան :
- 4° Ներքին կանոնադրութիւնք Ընդհ . Ժողովին , կամ Ատենական կանոնք :

Ատենապետ ու փոխանորդ միանգամայն բացակայ ըլլալով՝ Ատենադպիր Ռուսինեան էֆէնտին նախագահ Սրբազանի եւ ժողովականաց հրաւիրանաց վրայ առժամանակեայ պաշտօնով ատենանը բացաւ ժամ 6 1/2 ին 'ի ներկայութեան 45 Երեսփոխանաց , հետեւապէս հրաւիրեց ըզժողովը օրվան խնդրոց չ'անցած՝ իբր բացատրիկ խնդիր որոշել թէ սոյն օրինակ բացակայութեանց պարագաներու մէջ ո՞վ պիտի վարէ ատենապետութեան պաշտօնը :

ԵՌՍՈՒՑԵԱՆ Տ . ԷՖ . — Կ'առաջարկեմ որ այս խնդիրը իբր զուտ ատենական խնդիր՝ ժողովոյ ներքին կանոնադրութեան հաստատութեան ժամանակին վերապահվի :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք . ԷՖ . — Կ'արժեմ աւելորդ է այս տեսակ խնդիր յուզել , քանի որ Սահմանադրութիւնը այս բացատրիկ պարագան նախատեսելով օրէնսդրեր է որ Ատենապետի բացակայութեան ատեն ժողովականաց երիցագոյնը փոխանակէ անոր :

ՄԱԶԼԸՄԵԱՆ Յ . ԷՖ . — Այս դիտողութեան կատարելապէս համամիտ եմ :

Ռուսինեան էֆէնտին կը տրամադրվի այս երկու առաջարկութիւնը քուէի դնելու , սակայն ժողովականներէն ոմանք խօսք կը խընդրեն եւ վիճաբանութիւնը կը շարունակվի :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս . ԷՖ . — Այս խնդիրը չը կրնար քուէի դրվիլ . նախ՝ վասն զի օրէնքն արդէն որոշած է զայն , երիցագոյնին տալով Ատենապետի պաշտօնը , երկրորդ՝ նախորդ նիստի որոշման կը հակառակի որոշում ընել , երբ մեծագոյն մասը ներկայ չ'է :

ՌՈՒՍԻՆԵԱՆ ԷՖ . — Այսու ամենայնիւ այո՛ կամ ոչ , կարծիք պէտք է յայտնել . չ'է նէ ինչպէս կ'արելի է բացված վէճէ մը ազատիլ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք . ԷՖ . — Ատենական կանոնք չ'են կարող Սահմանադրութեան մէջ գտնված բացորոշ կանոնները փոփոխել , եւ ներելի չ'է զանոնք քուէի , այո՛ կամ ոչի ենթարկել :

ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ . ԷՖ . — Այս խնդիրը նոր է եւ պատահաբար եկած . եթէ Ատենապետ եւ փոխանորդ ներկայ գտնվէին , երեւան չ'էր զար . ըստ իս ատենական կանոնացքնութեան պէտք է թողուլ զայն :

սա եւ աչին . իսկ այն տեղերն՝ ուր Տէրութեան օրէնքները չ'են գործադրվիր, թշուառ վիճակի մէջ են, եւ հարկ է խոստովանել որ այս գործադրութիւնը ժամանակի կարօտ է . ասոր ազացոյց՝ ահաւասիկ Արքայան Հայրիկը մտադիր էր երկու ամսուան մէջ գաւառական երեսփոխաններն ընտրել տալու, բայց անկէ 'ի վեր շատ ամիսներ անցան եւ ինք գաւառներու մէջ իր ունեցած այնքան համակրութեամբն ու ազդեցութեամբը հանդերձ դեռ չը կրցաւ իր նպատակին հասնիլ, կը նշանակէ այս թէ որքան դժուարին է հոն օրինաց գործադրութիւնը, ինչպէս որ մենք ալ սահմանադրապէս ժողովներ պիտի կազմէինք գաւառներու մէջ, բայց չը կրցինք ցարդ առաջ տանիլ այս գործը: Քիչ մ'առաջ կարգացած Աստուծոյ թաղութեան յօդուածէս կ'երևի, որ Ընդհ. ժողովը երբեք եւ Քաղ. ժողովոյ ձեռնհասութեանը բարձր խնդիրները պիտի սնօրինէ: Քաղ. ժողովը մէկ տարվան միջոցի մէջ այս տեսակ խնդիրներէն շատերը քննած եւ կարգադրած է, բայց ինչպէս եւ որո՞նք են իր տեսած գործերը. բովեցաւ թէ Հայաստանի մէջ Հայերու հետ ապրող ժողովուրդ մը կայ, որ Տէրութեան հպատակ չ'է եւ սուրբ չը տար, տեղ ալ կայ ուսիէ ժողովուրդը այլուր դադարած եւ բնակչաց թիւը նուազած է, բայց հոն մնացողներն աւելի սուրբ կը վճարեն: Այս տեսակ բարձրագոյն ղեղձումները զանազանել եւ ըստ այնմ տեղեկագիր մը պատրաստել՝ որքան դժուարին է, եւ ահա այս պատճառին համար կ'ուզեմ գիտնալ թէ Քաղ. ժողովոյ ձեռնհասութեան վեր է այս խնդիրը քննել թէ ոչ, զոր հարկ կը աեսնեմ կանխաւ որոշելու եւ այնուհետեւ յանձնաժողով գնելու: Չէյթուի եւ Տիրութեան կերտի մէջ ըրած ճանապարհորդութեանս ատեն տեսած աղէտներս աչերս արտաւածք լցուցած եւ 'ի խոր յուզած են զիս . ես իսկ կը փափաքիմ ձեզի հետ ձեր սրտադին բաղձանաց համեմատ Տէրութեան խնդրել այն ընդհանուր դարմանը, որ մինչեւ ցարդ ուղղած չ'է, բայց թէ՛ օրինապահութեան եւ թէ՛ գիւրութեան համար հարկ է առաջարկած խնդիրս լուծել, եւ նկատել միանդամայն թէ ի՞նչ պարագաներու մէջ կը գտնուինք այսօր:

ԽՍՃԱՍԱՐԵԱՆ Օ. ԷՖ. — Ատենապետ էֆ. ալ կ'ընդունի մեր առաջարկութեան սկզբունքը, բայց ինքն իւր առաջարկութիւնը կ'երեւի թէ ետքի պահեր էր, ասոր ազդեցութիւն տալու համար. ոչ եւս հարկ կայ խնդիր յարուցանելու, քըւէի գրէ՛ք:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ես առաջարկեցի որ Քաղ. ժողովին այս խնդրոյն նկատմամբ ձեռնհասութիւն ունենալը կամ չունենալը նախ լուծվի:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Եթէ յանձնաժողով կառաջարկվի, պատճառն այն է որ այս խնդիրը մասնաւոր կամ հանրագրի խնդիր մը չ'է, այլ հանրական, թող Քաղ. ժողովը իրեն վերաբերեալ մասնաւոր գործերը սնօրինէ:

Տ. ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ ՎՐԴՊ. — Այսպէս կը նկատենք ամենքս ալ, եւ կը փափաքինք որ խնդիրը քըւէի գրվի:

Այս ու այն կողմէն ձայներ կը բարձրանան եւ ստիպմամբ քըւէ կը պահանջեն:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱՋԱՆ. — Քանի որ Ընդհ. ժողովը մեծագոյն մասամբ կը պահանջէ որ խնդիրը քըւէի գրվի, ես չ'եմ ուզեր որ ըսնակցութիւնները միւս եւս երկարաձգին եւ մեծագոյն մասի կամքը անգործադրելի մնայ: Քաղ. ժողովը ալ իւր առանձին գործերն եւ զբաղմունքներն ունի, ուստի մէկ կողմէ Յանձնաժողովը իր պաշտօնը կը կատարէ եւ միւս կողմէ Քաղ. ժողովը պէտք եղած գործերը կը սնօրինէ:

Ատենապետ էֆ. խնդիրն ամփոփելով քըւէի կը դնէ Յանձնախումբի կազմութեան առաջարկութիւնը, հետեւապէս ժողովը երկու քըւէի դէմ մեծագոյն մասամբ կ'որոշէ Յանձնախումբ մը կարգել, որոյ պաշտօնն ըլլայ, գաւառներու մէջ պատահած հարստահարութեանց եւ ղեղձմանց ներքին ու արտաքին պատճառները քըննել, պէտք եղած տեղեկութիւններն 'ի հարկին ստանալով Աղք. Գիւանատունէն, անոնց բարձմանը համար դարմաններ մտածել եւ իւր քըննութեանց ու խորհրդածութեանց արդիւնքը տեղեկագրել Ընդհ. ժողովին:

Գիւանը կ'առաջարկէ որ յանձնախումբը 10 անդամէ բաղկանայ որոց հինգը եկեղեցական եւ հինգը աշխարհական անդամներէ ընտրվին:

ԻՓԷՔՃԵԱՆ Հ. ԷՖ. — Աւելորդ է Յանձնաժողովը եկեղեցական եւ աշխարհական անդամոց թիւը սահմանել, քըւէին գիտնալիք պարագան է այդ:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Եւ ես կը կրկնեմ միեւնոյն զխոսողութիւնը: Երեսփոխանք ազատ են եւ պէտք է ազատ մնան իրենց ուղած անձին քըւէ տալու, աշխարհական ըլլայ թէ եկեղեցական:

ՔԻՒՐՔՃԻՊԱՇԵԱՆ Բ. ԷՖ. — Քանի որ խնդիրը գաւառացի ազգայնոց վրայ է, եկեղեցա-

կանք առաջնորդական պաշտօններ վարած ըլլալով աւելի տեղեկութիւն ունին անոնց վիճակին, եւ իբր այն պէտք է Յանձնաժողովոյ մէջ պէտք եղած թըւով եկեղեցական անդամներ գրվին:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. Իփէքճեան էֆ. ի առաջարկութեան համեմատ պէտք է երեսփոխանները ազատօրէն տան իրենց քըւէն:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Իփէքճեան էֆէնտի ի առաջարկութիւնն երկրորդելով երբէք նպատակ չ'ունէի Յանձնախումբին մէջ եկեղեցական անդամոց թըւոյն նուազումն ուղելու: Իմ փափաքս էր երեսփոխանաց ազատութիւնը բնաւին ճնշման տակ չը դնել իւրաքանչիւր երեսփոխան իւր քըւէթղթին մէջ, այնքան եկեղեցականի անուն պէտք է դնէ, որքան ձեռնհաս գտնէ եւ որքանի պէտք կարծէ: Մեծագոյն մասին իմաստութիւնը թող ցուցնէ մեզի թէ՛ քանի՞ եկեղեցականք պէտք են յանձնախումբին մէջ, եւ որոնք:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. Եթէ Յանձնաժողովոյ անդամներէն հինգը եկեղեցական դասէն որոշվի ընտրել, կ'առաջարկեմ որ անոնցմէ երեքը առաջնորդական պաշտօն վարած վիճակաւոր Արք. Եպիսկոպոսներ ըլլան:

Տ. ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ ՎՐԴՊ. — Այդ ալ ճնշում կենթադրէ: Մէրեէմ—Գուլի էֆէնտի կարծեաց համամիտ եմ:

Ժողովը որոշեց որ Գաւառական Յանձնախումբը 10 անդամէ բաղկանայ, առանց եկեղեցա-

կան եւ աշխարհական անդամոց թիւը կանխաւ սահմանվելու, եւ յաջորդ նիստին կատարվի անոր կազմութիւնը:

ԱՊՐՕ Ս. ԷՖ. — Պարտ կը համարիմ յայտնել որ, Քաղ. ժողովը իւր համարատուութեան տեղեկագիրը պիտի բերէ Ընդհ. ժողովին, ինչպէս պէտք է որ ամեն Քաղ. ժողով իր պաշտօնատարութեան շրջանին մէջ այս պարտաւորութիւնը՝ զոր օրէնքը տրամադրած է, կատարէ անթերի: Կ'առաջարկեմ որ Գիւանը խնդրոց կարգին մէջ անցնէ դայն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Առ այժմ հարկ չը կայ համարատուութեան, քանի որ դեռ սահմանեալ ժամանակը լրացած չ'է. այդ պարտաւորութիւնը պիտի կատարէ անշուշտ, բայց ոչ ինք երբ հաճի, այլ երբ օրինադրեալ ժամանակը հասնի կամ ժողովը պահանջէ:

Գիւանը յաջորդ նիստին խնդրոց կարգը հետեւեալ կերպով ներկայացուց ժողովին:

1. Վաւերացումն ատենադրութեանց .
2. Ընտրութիւն Գաւառ. Յանձնախումբին .
3. Ներքին կանոնադրութիւնք Ընդհ. ժողովոյ, կամ Ատենական կանոնք:

Որոշվեցաւ յառաջիկայ ուրբաթ ժողով գումարել եւ ատենանը վերցաւ ժամ 10ին:

ՓՈՒԱՏԵՆԱՊԵՏ
Ս. ԱՂԱՐԷԿԵԱՆ
ԱՏԵՆԱՊԵՏ
ՌՈՒՍԻՆԵԱՆ

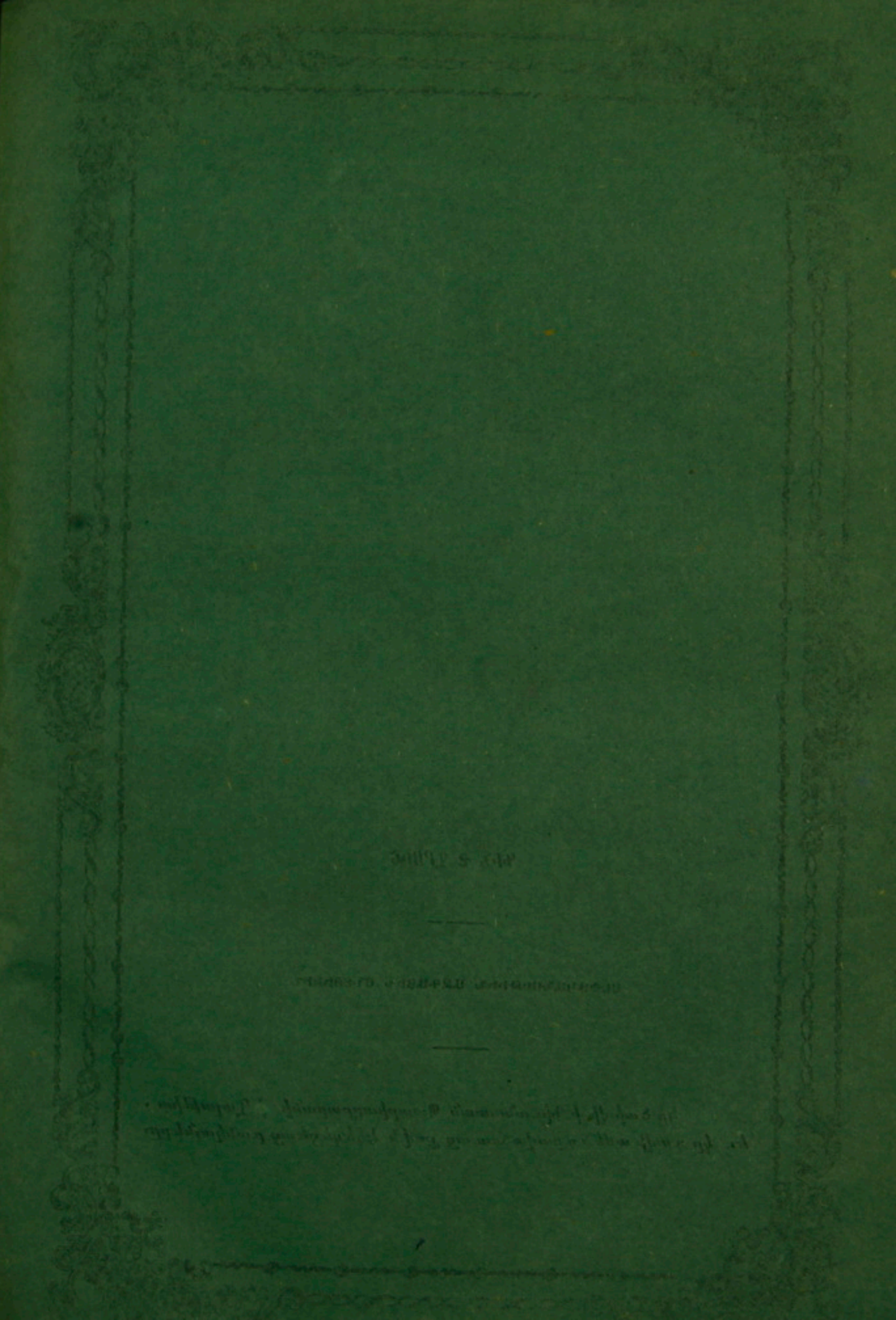

Handwritten text in German, appearing as bleed-through from the reverse side of the page. The text is dense and covers most of the left half of the page.

Handwritten text in German, appearing as bleed-through from the reverse side of the page. This section is located on the right side of the left page.

Handwritten text at the bottom left of the page, possibly a signature or date.

Handwritten text at the bottom right of the page, possibly a signature or date.

Handwritten text on the green cover, oriented vertically and appearing as bleed-through from the reverse side.

Handwritten text on the green cover, oriented horizontally and appearing as bleed-through from the reverse side.

ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՆՏՈՒԿԻՆ

Կը ծախվի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի ի Ղալաթիա ,
Էւ կը գտվի ամեն գրավաճառաց քով և Եկեղեցեաց բանկալները :